No. ४८० घ

Title अनेकार्थध्वनिमञ्जरी

Author क्षपणक:

Extent ६ पत्र Age

Subject कोश

अनेकार्थध्वनिमञ्जरी

४८०

अनेकार्थध्वनिमञ्जरी

अनेकार्थध्वनिमञ्जरी
श्लोकाः [illegible]

अने.
मं.
१

ॐश्रीगणेशायनमः ॐअथानेकार्थध्वनिमंजरी ॐशुद्धवर्णमनेकार्थशास्त्रमौक्तिकमुत्तमं
कंठेकुर्वंतुविद्वांसःसुष्टानादिवानिशं शब्दांभोनिधितोनंतात्क्रुतोव्याख्याप्रवर्तते स्वानबोधे
कमानायतस्मैवागात्मनेनमः सरस्वत्याःप्रसादेनकविर्विभातियत्पदम् प्रसिद्धमप्रसिद्धंवात
त्समाणंचसाधुभिः ॐशिवःशार्वःशिवःशुक्लःशिवःकीलःशिवःपशुः शिवागौरीशिवाक्रोष्टी
शिवंश्रेयःशिवास्त्रुषी गौरीशिवप्रियाप्रोक्तागौरीगोरोचनामता गौरीस्यादप्रसूतास्त्रीगौरीश्रु
भ्राववैमता हरिरिंद्रोहरिर्भानुर्हरिर्विष्णुर्हरिर्मरुत् हरिःसिंहोहरिर्भेकोहरिर्वाजीहरिःक
पिः हरिरंशुर्हरिर्भीतहरिस्सोमोहरिर्यमः हरिःशुकोहरिःसर्पःस्वर्णवर्णोहरिःस्मृता अर्क
मर्कटमंडूकविष्णुवासववायवः तुरंगसिंहशीतांशुसर्पाश्चहरयोदश दिग्हस्तोदीधितौमा
गैवज्रवाग्बाणवारिषु भूमौपशौचगोशब्दोबुधैर्दशसुकथ्यते मधुमद्यंमधुक्षौद्रंमधुचैत्रोम
धुर्द्रुमः मधुदैत्यविशेषःस्यान्मधुकोपिमधुस्मृतः वल्लावेशणानदीवल्लाद्रास्यान्मधुमक्षिका
धुमक्षिकानेवःत्वष्टःत्वष्टःस्यात्कंठकारिकः वाहोयोग्यपर्यनेवाहःप्रवाहोवाहउच्यते वाहो
मनविशेषःस्याद्वाहोवाजरितिस्मृतः १४कानिचयोहारोहारोमुक्तागुणःस्मृतः हारोमान
विशेषःस्याद्धारोरजनमुच्यते आत्माभावोमनोभावोभावःसत्तात्मकोपिच भावःप्रसूतमो ॐ.
लोकेपदार्थोभावउच्यते ऊर्णाकंबलमाख्याताऊर्णःस्यात्करिकम्बलः ऊर्णःऊर्णाऊर्णाः १

कीरः प्राना स्नायी द्विजः ऊष्यः ऊषाः काले तिले छागे कम्बले सलिले मरौ दौहित्रे खड्गपात्रे
स्याऊनतपा व्यापवर्तिने वाले वाचि पशौ भूमौ दिवि रश्मौ जले हिणाव स्वर्गमातरि वज्रे च बली
वर्मे च गोः ऊमान् श्रियि यशसि शोभायां योनौ कांतौ प्रदीप्तौ च स्वर्यं सत्ता विशेषे च स्त्वेस
त्वेभगश्रुभिः पर्जन्ये नाग्नि गीर्वाणीभ्य वहन्ते रिभर्ती रि मूर्खे वाले जिगीषायां देवा क्विने रि
ऊत्सिनि मूर्यां च श्रीकलेपस्मे ऊंजनराय करे दिवि दीपे तीर्थे निमित्ते च विशिष्टे पुष्कर ध्वनि
मूर्धि चित्ते जले काये स्वेबूल्लमाणिमारुते कामकाले स्ववर्णे च कः शाहीद्रविणे धनो जीवेरा
त्तिरवैयर्थे उपस्थिनितरंगामे सितपतिविशेषे च हंसशाह्नोभिधीयते रसोजलं रसोहर्षो रस
शृंगार उच्यते रसः स्वादो विनिर्यासः पारदो पि रसो विषं हीरे पुष्परसे मधे नो यमंडे पुनेस्र
जि समसत्यर्थे पुकीलालं प्रवदंति मनीषिणः तिलपुष्पे फले मांसे जम्बाले कोमले स्थिनि
शिवे स्त्रीव बले प्रासे पलिलं परिचक्षते हरिपुच्छे ध्वजे पुंजे शैले पुंसि गुणाधिके विषयाम
निभूषायां ललामनक केस्वतं वत्सः सर्वे वत्सं वा क्विर्वत्सः श्रीवत्स वो वत्सः वत्सरत्ने वत्स
ईवत्सवोष्टौ पुवादयः अक्षराणि स्मृता वर्णा वर्णाः श्वेतादयो गुणाः वर्णानायस्तुवेगाथा
वर्णास्ते याद्विजादयः शुक्लो वर्णोर्जुनो नाम पांडवोप्यर्जुनो मतः अर्जुन स्तृणजातिः स्याद
र्जुनः ककुभो द्रुमः बलिः स्यादुपहारस्याद्वलिर्लक्षणराक्षते बलिः स्त्रीमध्यभागोर्मि वलि

गे०
श्रम०
२

न्यानवङ्कगवाः प्रणया चरणौ ० : पेटो भूतौ हि ताहमः वीरदीवारणोपेटः पेटः स्याद् विपणनम् वस्त्रे
वेल्लविनामध्येव्यवधानेन्तरात्मानि वहिर्योगेवकाशे च विशेषव्यसनेन्तरम् अरिष्टं गृहमित्युक्तेम
रिष्टोह्यपभास्करः काकनिस्वावरिष्टौ द्रावरिष्टं हेममोदिनम् ग्र इन्द्रियेकमलेशोक्तेकमलोरो
मनःपटः कम्बलस्त्वगवोसास्नाकम्बलेकमलेविज्ञः माण्डलेभूमिभागः स्यान्माण्डलः सरमा
सुता माण्डलेवर्तलेशोक्तेसर्यानोमाण्डलेमतम् कन्दलः केषायपर्यायः कन्दलोदेववाचकः कन्द
लः स्वन्नचारः स्यात्कन्दहस्तचकन्दलः मणिलिंगाग्रभागः स्यान्मणिः प्रोक्तो मगधजः मणिच्छाय
मुखोत्सीथः पद्मरागादिकोमणिः तंत्रंमायास्वरूपेतन्त्रंतन्त्रेवयनसाधनम् तन्त्रंवलेस्वत्वेतन्त्रंतन्त्रेति
द्वौषधिक्रिया नेत्रंवस्त्रविशेषः स्यान्नेत्रेचदल्कदाहानम् परिवर्तगणोनेत्रंनेत्रकस्वरिकामरः
वातादिप्रकृतिर्धातुर्धातुर्देहारमात्मकः क्रियाभावस्वनोधातुर्धातुः शैलोपलोद्भवम् सुधाप्रसा
दाभागव्यं सुधाविद्युत्सुधामृतम् सुधाचभोजनेन्द्रियं स्वधाधात्री सुधास्नुही काण्डवाणस्तलः का
ण्डः काण्डः सर्यान उच्यते काण्डः कालोद्भवकाण्डमूलेकाण्डनरोरपि वेलाकालविशेषः स्याद्वे
लासिन्धुजलोर्मिभिः वेलासेवांगुलिच्छेदो वेलाहोणपन्नरेधुनिः उत्सेधे च प्रकोष्ठे च मुहूर्तेनियमेन
च्या दण्डमाहोव्यवस्थायांसमयेपिनिगद्यते भ्रूणोभीरुस्त्रिजोभ्रूणोभ्रूणोगर्भाशयः स्मृतः भ्रूणो
णोद्ध्याऽपःशिशुर्भ्रूणो भ्रूणोविकलउच्यते शब्दादिविषयाः पंचमर्मसिञ्जाः [illegible]सर्नेया [illegible] २

निगद्यते देवशाङ्गिलस्तूच्यते अहिर्दैत्यविशेषः स्यान्नयोरहिरहिर्भुगः भुजङ्गोहिस्समाख्यातः सिंहि
कासुतराहुर्हि व्यालोहिः श्वापदो व्यालो व्यालः स्याद्राजकुलः करी प्रमादवान्गोव्यालो व्या
लो व्याघ्र उदाहृतः पद्मस्वत्यन्नेनीधेनुर्धेनुः कैन्तरकामिनी अमिश्रीमतायेनु धेनुर्हतिः शिव
गी धर्मोवृषोवृषः श्रेष्ठोवृषोगौर्वृषकोवृषः वृषोवलवृषः कामोवृषलोवृषउच्यते ५ सलि
द्रूर्वः सलिधृगः सलिः कीटः सलिमदः सलिः सर्पविशेषः स्यात्सलिः कालिरुदाहृतः सी
तासीरध्वजापत्यं सीतामन्दाकिनीमता आदिमः स्त्रियोनाभिर्नाभिस्सुक्रस्यापिपिंडका कुड
म्बस्याग्रणीर्नाभिर्नाभिर्नितम्बोदरेमता घनोमेघोघनेसान्द्रेकांस्यतालध्वनिर्घनः घनोमन्दोघ
नेनित्येघनः स्याल्लोहमुद्गरम् गोत्रेनामान्वयेगोत्रेगोत्रस्सूधरणीधरः गोत्रावृक्षन्यशक्तेया गो
त्रिः सत्यवचः स्मृतम् वीणादण्डः प्रवालः स्यात्प्रवालः पल्लवोमतः प्रवालोविद्रुमः प्रोक्तः प्रवा
लः प्रवलोमतः रामास्त्रीजामदग्न्यस्तुरामोरामोसितासितौ रामः पशुविशेषः स्याद्रामोदाशर
थिः स्मृतः कोणोऽस्त्रमस्त्रिः कोणः कोणः कोटिरितिस्मृतः कोणोगृहैकदेशः स्यात्कोणो
वीणादिवादनम् तालः कालक्रियामानेतालः पातालमिष्यते वृक्षभेदः स्मृतास्तालस्तालः स्व
रनलध्वनिः काष्ठादिशाऊकपूकाष्ठाकाष्ठाप्रोक्तावधमन्यथा काष्ठःकालविशेषः स्यात्काष्ठे
दारुनिगद्यते पलाशोराक्षसः प्रोक्तः पलाशंछदनेस्मृतम् पलाशोहरितोवर्णः पलाशः

गैः
श्रमें
३

पाणाउच्चे ९९ नीपोदैत्यवापदेवयेपैनेग्रठेपनविणि पराङ्गोहस्ततेपुंसिपलाशःपरिकीर्तितः सवेष्वर्त्ते
गृहेसत्वेसत्वंदानमितिस्मृतम् सत्वेधामास्त्नेसत्वेसत्वेमप्सुरितिस्मृतः कलःमृक्तशलःकल्पःकल्ये
ज्ञेयोनिरामयः कल्पंकालमितिप्रोक्तंकल्पमध्येप्रकीर्तितम् विष्टरोवध्विवामक्लिविष्टरोज्ञेयमा
सनम् विष्टरोद्रुमभित्युक्तोविष्टरस्तरत्तृरुच्यते सभासमितिरित्युक्तासमतिःसंयुगावनिः समि
तिःसंयुगोज्ञेयःसमितिःसंगतिर्मता सितोबद्धःसितःशुक्लःसितेरजतमुच्यते सायकोपिसितो
ज्ञेयःसितोदैत्यपुरोहितः चित्रकेतिलकेप्रोक्तोचित्रकःश्वापदोमतः चित्रकोमूलजातिःस्याच्चि
त्रकश्चनकञ्चनः धातकीप्रोच्यतेधात्रीधात्रीचामलकीमता धात्रीवसुन्धराज्ञेयाधात्रीस्यात्स्तन
पायिनी द्रोणःस्यात्कौरवाचार्योद्रोणःकाकस्तीरितः द्रोणोगिरिविशेषःस्याद्द्रोणःस्यात्सुत्र
गाढकः द्रोणस्त्रिवार्योःखलुधोऽप्याशःस्याद्दारुकोद्रोणवन्नर्थभागः प्रस्थश्चतुर्थोशःहुा(
ढकस्यप्रस्थोद्विराधेःकञ्जवःप्रहिमः ११ शुक्रोदैत्यगुरुःप्रोक्तःशुक्रोमासञ्जनाशनो शुक्रंतेजो
विशेषःस्याच्छुक्रंनाराइतिस्मृतः रोहितेशाकुकोदृण्मरोहितोमत्स्यपुंगवः रोहितोलोहितोव
(णमृगजातिस्तुरोहितः वलोजलीवलेसैन्येवलेसत्वेवलोद्यथम् रत्नयोनिर्वलोदैत्योवलालक्ष्मी
वेलामही १४ प्रतिग्राहेप्रतिग्राहोसैन्यपृष्ठेप्रतिग्रहः प्रतिग्रहोनुबन्धःस्यात्प्रतिग्राहःप्रतिग्र
हः १५ ऊमार्दकःकदम्बःस्यात्कदम्बोविशिखाःस्मृताः कदम्बोद्रुमभेदःस्यात्स्कन्दम्बोति ३

र्गणगुमान् प्रियकोवीजसारः स्यात्प्रियकौद्वीपिचित्रकौ प्रियकः प्रियतोयः स्यात्प्रियकोमक्षको
मतः १७ परिग्राह्योद्विजग्राह्योसेनपृष्ठेपरिग्रहः परिग्रहोनुबन्धश्चपरिवारः परिग्रहः १८ प्रियको
वीजसारः स्यादिति शतोविभीतकोहतः पामकोप्यतमिन्द्रियम् १९ शताभावृत्तिविस्तृतः ज्ञल्पम्
त्काञ्चनिमग्नम् चकः पत्रविशेषः स्याद्द्योगेचक्रमायुधम् २० चक्रेराष्ट्रेवसंघश्चचक्रेव्यावर्तमे
मनम् सत्यसन्धः खरोज्ञेयः खरोपिप्रकृष्टोमतम् २१ खरोगासभश्चज्ञोव्यवहारपट्टः खरक्रु
विगोत्रविशेषः स्यात्कपिः कालः कपिः कपिः कपिराकृतिविस्तृतः कपिर्वैवस्वतोमतिः जातिः
स्यात्सहजाख्यानेमालतीजातिरुच्यते गोत्रादिजन्मजातिः स्याज्जातिस्त्वामीचकीर्त्यते गोहुषाणाः
फणाद्वेयाभुजंगमफणाफणा फणाजटाफणात्संघफणामन्यानञ्जली तिलकोहृदभेदः स्या
त्तिलकेचित्रविन्दुकम् तिलकेकामसंज्ञेचप्रधानेतिलकंमतम् गन्धर्वोदेवजातिः स्याद्गन्धर्वः स्या
त्तुरंगमः गन्धर्वश्चस्वनोगीतिगन्धर्वोमृगपुंगवः शृंगेविषाणमित्याद्युः शाह्क्रोशविचक्षणाः शृं
गप्रधानमित्याहुस्तिग्मंशुचांशिलरेविदुः सारंगः कुञ्जरः ख्यातः सारंगश्चातकोमतः सारंगः पर्वतो
ज्ञेयः सारंगोहरिणः स्मृतः कारणेकारणेविद्यात्कारणेदेहमुच्यते करणोजातिभेदश्चकरणा
नीन्द्रियाणिच पुण्डरीकः स्मृतोव्याघ्रः पुण्डरीकाकमण्डलः पुण्डरीकः सितोवर्णः पुण्डरीके
यज्ञभेदकः पुण्डरीकः सितोवर्णः पुण्डरीकंसरोरुहम् पुण्डरीकेसितेछत्रेपुण्डरीकेसिताम्बुज

अने
म
५

म व्याघ्रोपिपुण्डरीकःस्यात्पुण्डरीकस्तुदिग्गजः पुण्डरीकस्तुधरोगौविज्ञद्भिःपरिकीर्तितः कूर्मस्ये
चपृथिव्यादौकालेतीरेचवानरे प्रेतप्राणिनिकीनाशोभूतशब्दःप्रकीर्तितः पारभोष्टापदोज्ञेया
स्वर्णमष्टापदंस्मृतम् अष्टापदेशारिफलेकृमिजातिश्चकथ्यते वालःकेशोजलेवालेवालेका
शाश्रणामतम् वालःसर्पःशिशुर्वालोवालोवेगउदाहृतः वालाकःखेचरोव्याघ्रोवालकःपृथुक
स्तथा वालकेगन्धवंद्यंजटाजूटेनवालकम् श्यामारात्रिस्त्रिवृद्गुल्मा श्यामास्त्रीमृगयोव
ना श्यामाप्रियंगुराख्याताश्यामास्याहृदुदारिका गुरुःपितागुरुःश्रेष्टगुरुःसरपरोहितः न्वेद्दृ
श्चगुरुःप्रोक्तोगुरुःशिष्याभिषेककः शुभेश्रेयःशुभाशोभाशुभाप्रोक्ताहरीतकी शुभास्तथाशु
भाद्रव्यास्तुस्त्रीदीरेशुभंमतम् कान्तारंकाननेप्रोक्तंकान्तारःपाकशासनः इक्षुभेदश्चकान्तारः
कान्तारोऽर्भयोदरः माधवोमासवैशाखोमाधवोमेघउच्यते माधवोभ्रमरोज्ञेयोमाधवोमधुसूदनः ख
र्जूरःफलभेदःस्यात्खर्जूरंरजनेमतम् खर्जूरोमद्यजातिःस्यात्खर्जूरागुणगोधिका ॥ १०३ ॥ ॥
इत्यनेकार्थध्वनिमंजर्यांश्लोकाधिकारःप्रथमः ॥ १ ॥ ॐ ॥ ॐ नमःश्रुत्वनेकार्थशब्दाःश्लोकार्ध
र्धगामिनः वेदितार्थाश्चधैःपश्चात्प्रकातेःकृतसंग्रहः १ नीरदःपिनाकप्रोविप्रःकेदारउच्यते सर्पो
व्यालःश्वकोव्यालोव्यालास्याच्चवराककः २ शुंगेदारेषुगायाघ्योनलयशब्दोभिधीयते नाराखर्गेमदे
स्यानेधिर्ष्यमाङ्गमनीषिणः अभिख्यानिसमाख्यानाकीर्तोकान्तौमहिम्निच रम्भादेवांगनाप्रोक्तारम्भा ५

स्यात्कदलीति च ४ मोचा वल्लेति विख्याता मोचापि कदली मता कद्येति भवतोऽत्र भूमौ खेलागमनेन
तु ५ मात्रापात्रे के विशुद्धे शोभने शुचिः पात्रीयवार्षिके मेचेमतननागेषु नः स्मृतः ६ संहिते
मत्रसन्ये च तच्छ्वधान्ये श्लाकवाक वेलमहतिमासार्थे पद्मो विभावपार्श्वयोः ७ हतभेदे करीरः स्या
द्दृढे वेशाऊलेपि च देहदारे शुकेदारे तेत्ते शुद्धे शुकीत्यिते श्रेष्ठं केवलमन्यत्तु विद्यादेकाख्ययाबुधः
निर्धूतो निर्गतापीडा निसर्गोऽप्यारभूमिषु सविशवोरवौ मेषपर्वते पिनिगद्यते स्तगपर्वतमत्रेषु निह्नुते
पि च सेवरः ९ ज्ञानौ चात्मनि चात्मीये धने स्वाख्या प्रवर्तते कटाख्या चितये पार्यो धने मायाहरेषु च ११
धनो धीरे च दम्भे च गह्वरे गह्वनेपि च न्याये त्वत्ये विधो कार्ये दण्डशब्दोऽभिधीयते १० आत्मेति ब्रह्मवाग्दे
हे मनोयत्नधृतिषु पि पयोमेशी हिते पुण्ये पदेमे चक्रशालेषु निः ११ प्रत्ययः शपथे ज्ञौ हेतु विख्यासारिति त्व
ह्नेत्वथ पदे लक्ष्य परित्राणे क्रमे वस्तु प्रतिष्ठयोः १२ दोषे व्यापगमे दण्डस्यादन्यायइतिस्मृतिः स्वभा
वे तेजसि स्थाने धामशब्दोऽभिधीयते १३ परिच्छेदे प्रमाणेऽर्थे मात्राख्या च प्रवर्तते शशाङ्कसत्यपानीयेष्व
मौ वाचि मतोऽमतः १४ साधुमतापृथाल्पशविष्ठुवमदितिध्वनिः प्राधान्येभाजलिंगे च हृषीगे चक्रजपश्च
तिः १५ मानदण्डनयोर्निष्को निष्कोदीनारकर्मयोः युयुत्सुत्सङ्गयोरङ्कः स्यादङ्कोले खेललक्षणेः
१६ विशिरस्कोनरे नीरेकवन्धः स्याद्दलेपि च मनोहृदाविवेषेचधत्तेशाहसुकार्मुके १७ तवरोति विषा
णीगौरसमप्युत्तरवाः पुमान पापीयांसो नरशोभाः स्युर्नरेशो भावादिनः स्मृताः २० प्रतिलोमसस्त्रेवर्त्मे

अने·
सं·
५

5

वर्त्मस्तुपरिकीर्तितः वर्ष्मदेहप्रमाणेचवर्ष्मदेहःप्रकीर्तितः ४१ दायादःसुतजःप्रोक्तोदायादस्तनयो
मतः विग्रहःसमरेभेदेविग्रहोदेहउच्यते प्रकोष्ठंकर्कटंस्याधःप्रकोष्ठोद्वास्थकस्मृतः प्रोक्तावितानम्
लोचेवितानोस्त्वन्यमुच्यते समीदाहायणीदेवीमसुरियावलामती वधूर्नारीवधूर्भार्यावधूःश्वश्रूवधूरपि
स्त्र शयाकावशाप्रणाव्यानाप्रवाटःकाशिप्रमेतः अजगरोगजाराविस्मृतेयेनादस्तुमन्यते ४५ ॥ ॐ ॥
अथार्थस्लोकाधिकारमाह ॥ ॐ ॥ वीर्यंशुक्रेबलेवीर्यंवीर्य‥‥मदाह्ननम् नदानेचमयानामशृष्यस्यक
लिकामता ४६ द्विजिह्वःसूचकोज्ञेयोद्विजिह्वस्तुभुजंगमः विज्ञेयस्समयःशपथाचारकालकसंश्चयः ४७ नर
संमोसमाख्यातेनरसेवलमुच्यते वारुणीमदिराज्ञेयापश्चिमादिक्चवारुणी ४८ मन्दुरावाजिशालास्या
दवासोपिचमन्दुरा स्यन्दनःशिशिलोमन्दःस्यन्दनास्तस्ववश्रयः कीकसश्चामरामिष्याकीर्त्यतेचास्थि
कीकसम् रोमकूपःस्यात्स्वसंगारोरोमकूपःकीटउच्यते ५० करोहस्तःकरोरश्मिःकरःकर्षकवेतनम् ५१
र्दुन्दुभिर्देवदुन्दुभिःस्यात्तथानकः ५२ हरिद्रारजनीप्रोक्तारजनीचविभावरी परिघःपरिघा
तःस्यात्परिघोदण्डउच्यते ५३ धराम्बुस्त्रीधराधाराधारःशैलोधराभृतिः स्मरणोमूलकःकन्दः
कन्दोयारिदउच्यते ५४ प्रोक्तेविपिनिमस्थानमधानेगमनेस्मृतम् वर्धनीमार्जनीज्ञेयावर्धनीक्षुद्र
क्षिकानुणम् ५५ रुधिरेअंकमेर्त्तेयंरुधिरंहननंजेमतम् नन्दनस्तनयःप्रोक्तोनन्दनस्तमुकीर्तितः ॥
५६ मानसंचित्तमित्युक्तंमानसंतैदशोसरः धावनेशोधनंप्रोक्तंधावनेशीघ्रवानिकः ५७ दावा

जे·
५

द्रुमोऽस्यन्दनास्त्रियोः स्यन्दनो रथमुच्यते पारायणे समग्रोक्तिः क्रियाहीनः परायणः ३७ कशिपुश्चैव जलेवी णो
वेशः शाकलविमर्शता जटाजूटे शिवेऽप्युक्तिः कपाले पि शिवोऽर्जुनः ३८ शिष्टमानप्रभेदेषु मात्रर
शाहुः प्रवर्तने पादे प्राणेऽरणे पदे लदवल्लनियतवाक् ३९ द्वयोः शिष्टपरीवारक्रियापानेषु केश
वाक् देशाग्रे गगने चन्द्रे हिजराजधनिः स्मृताः ४० कैवर्तो पि च कैवर्ते कैवर्तः सलिलेचरः वन्दमा
स्त्रन्दनो ज्ञेयस्त्रन्दने मलयोद्भवम् ४१ सकलाखीरुयः प्रोक्ता विज्ञेया सत्यमित्यवः द्वषेधरणि सस्ट
भुजकाण्डकरनिधनिः ४२ करवीरस्तु मारः स्याद्देशहाः करवीकरः करिणावन्यने स्यानेवारिवारि
जलेमते ४३ प्रसूनेनालिविज्ञेये भूरिकाञ्चनमेव च स्तदः स्यात्कारस्तु लदो ज्ञेयः उडुम्बकः ४४
परायणे विपोसैन्ये तत्पनिष्ठ परायणः ४५ ॥ इति नैकार्थे ध्वनिमञ्जर्यामर्थ श्रीकारे द्विकाण्डो द्वितीयः
यः ॥२॥ ओं अथ पादाधिकारमाह ॥ ॐ ॥ ओं चन्द्रो राजा नृपो राजा पयः क्षीरं पयो जलम्
मित्रो भानुः सुहृन्मित्रं दरश्छिद्रं दरो भयम् ४६ श्रीकण्ठः स्थावरः स्थाणुर्हरश्छागो च्युतस्त्वजः
गोविन्दो हरिसंज्ञो वा शिवश्च सौहृपाकपी शिरश्च पुष्करयोः कायाः सन्ध्यावधिपतिज्ञेयोः मरिचस्त्रयोः
सिन्धुः प्रलयः शाकहृयोः शानकापत्ययोस्तोकं पापं व्यसनयोरपि ४८ पिपासालालयोस्तृष्णा भव
ने चौर्ये लोकयोः मध्यमध्यमयोर्गपस्यवाडवाग्न्याश्च विपयोः भृशं शेषवद्ध्यापिष्टो भृङ्गवाणो वा ली
मृगौ हस्तप्रति गजोपील प्रचारो गमार्गणौ ५० मकरो शैवकरभो लोकर्दमविभ्रमो वनस्पति

ग्रं॰ म ५

6

विलौदोषौजीमूतौमेघपर्वतौ ५१ वल्लभौऽधिपगोपालौ चित्रकौकेशवकचलौ अभिरूपविदग्धौ
कल्लौ अहन्तौ दानववैरिणौ ५२ पंगुपद्मासनौ सौमौ वृष्णीद्यौ मन्वासमस्ती प्रदन्याद्यौ मत्त्वादन्त्यौ
कामण्याकशरासनम धीतः काकोर्ध्वकोद्योहोनगः शैलोनगोद्रुमः खिरोहृत्स्वः खरःक्रूरःहि
तिःस्वीतातिःभयः ५४ वटेमकरेकालः कलिकलहकालयोः कोलेऽबुधिजलौकसोर्ग
हविःकालःप्रतिसरः ५५ तयं नेयं हयं तेयः श्वपः स्वेदः श्रमः श्रिया शशांकवशयोस्तुर
कलिःमूकालोहयोः ५६ वहिर्देभौजलेवाहिलेमालेहरंममनम् निमित्तहृदयोर्मध्ये
त्वमहेश्वरौ ५७ काश्मीरजमुकोकीरोवीरौविद्रुमवान्थवौ कौशिकोवमवालकौ सायकावसि
मार्गणौ ५८ धात्रावलामनौद्याधौशिरविनौवहियावकौ सारौसाध्वकमाधीरौवरौ
नाथानौ ५९ उत्संगवकरौकौशैवलौनागाकपुत्रकौ कलमनाचपयोऽब्जायादयाहिसागरमध्ये
६० इमाहवेणुरलेणुध्रुवोनिश्चितानिश्चयोः सवनेश्राणोशूरःस्मरःसूर्यनरेन्द्रयोः ६१ सक
रःकोमलेकालेसमयेयुद्धसन्धयो ६२ ॥ इतिश्रीकाश्मीराम्नायमाहात्म्यकविरचिते
कार्थ्ये निर्मूल्यायादाधिकारस्तृतीयःसमाप्तः ॥ समाप्तश्चेयमनीकार्थमञ्जरी ॥
ॐश्रीगजवक्त्रायविघ्नौघहर्त्रेनमः ॥ शुभंभवतुनःसर्वत्र ॥ ॐ ॥ श्रीः ॥

ॐ

६